

Jerzy Depo

Wykorzystanie przepisów ustawy o ochronie informacji niejawnych w przeciwdziałaniu, zwalczaniu terroryzmu i ekstremizmu

---

Kultura Bezpieczeństwa. Nauka-Praktyka-Refleksje nr 9, 55-65

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzy Depo - WYKORZYSTANIE PRZEPISÓW USTAWY O OCHRONIE INFORMACJI NIEJAWNYCH³⁴ W PRZECIWDZIAŁANIU, ZWALCZANIU TERRORYZMU I EKSTREMIZMU

Abstract

The weight and complexity of the phenomenon of terrorism and its continued evolution necessitates systematic observation, description, analysis and concept development of its prevention in all areas of life. The practice of fighting against terrorism has revealed the urgent need to engage all countries in the struggle against terrorism.

Key words: terrorism, global problems, protection of classified information

Abstrakt

Waga i złożoność zjawiska terroryzmu oraz jego ciągła ewolucja wymaga prowadzenia systematycznej obserwacji, opisu, analizy oraz tworzenia koncepcji jego przeciwdziałaniu we wszystkich

---

³⁴ Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228.).

sferach życia. Praktyka zwalczania terroryzmu ujawniła natomiast pilną konieczność zaangażowania się wszystkich państw, zarówno już zaatakowanych, jak i zagrożonych w walkę przeciwko terroryzmowi.

Słowa klucze: terroryzm, problemy globalne, ochrona informacji niejawnych

Zamachy na nowojorskie wieże WTC i Pentagon (wrzesień 2011), madryckie dworce (marzec 2004), czy stacje londyńskiego metra (7 lipca 2005 r.), pokazały światu, że terroryzm nie jest już wyłącznie wewnętrznym, problemem Izraela czy innych państw Azji lub Afryki, ale że stał się plagą większości państw i narodów. Okazało się również, że w wyniku ewolucji środków rażenia, terroryzm osiągnął cechy charakteryzujące współczesne problemy globalne:

- a) występuje już prawie na wszystkich zaludnionych kontynentach,
- b) stanowi realne zagrożenie dla mieszkańców, wielu krajów świata
- c) skala potencjalnego niebezpieczeństwa, które się z nim wiąże, systematycznie wzrasta,
- d) jest w stanie pobudzić negatywne procesy w skali światowej, przyczyniać się do wybuchu konfliktów i działań interwencyjnych z użyciem znacznych sił zbrojnych.

Problemy te nie pozostają bez widocznego wpływu na współczesny poziom kultury bezpieczeństwa³⁵ światowego i lokalnego. W tej sytuacji praktyka zwalczania terroryzmu

---

³⁵ M. Cieślarczyk, *Kultura bezpieczeństwa i obronności*, Wyd. AP, Siedlce 2010, s. 210; J. Piwowarski, *Rozwój osobowości jako przyczynek do konstrukcji autonomicznego systemu bezpieczeństwa*, [w:] „Zeszyt Problemy. Nauka – Praktyka – Refleksja” WSBPiI „Apeiron”, nr 2, Kraków 2011, s. 31.

ujawniła natomiast pilną konieczność solidarnej postawy wszystkich krajów świata, a przede wszystkim czynnego zaangażowania się wszystkich państw, zarówno już zaatakowanych, jak i zagrożonych.

Waga i złożoność zjawiska terroryzmu oraz jego ciągła ewolucja wymagają też prowadzenia systematycznej obserwacji, opisu, analizy oraz tworzenia koncepcji przeciwdziałania tej współczesnej pladze we wszystkich sferach naszego życia. Uczestniczą w tych pracach nie tylko wyspecjalizowane organy państwowe i organizacje międzynarodowe, ale także przedstawiciele świata nauki w tym securitologii, mediów, twórcy kultury itp.

Ten szeroki i permanentnie działający front walki z terroryzmem jest niezbędny, jeżeli celem społeczności międzynarodowej ma być pokój, bezpieczeństwo i rozwój ludzkości. Jednym z elementów szerokiej działalności na rzecz likwidacji i neutralizacji zjawiska terroryzmu mogą być m.in. szerokie działania profilaktyczne mające usprawnić koordynację wykrywania i usuwania okoliczności sprzyjających terroryzmowi i ekstremizmowi³⁶.

Obecnie brak jest informacji, które wskazywałyby na zagrożenie działalnością terrorystyczną i ekstremistyczną w naszym kraju, niemniej jednak istnieje potencjalna możliwość jej podjęcia przez przebywających w Polsce cudzoziemców (szczególnie z państw i regionów podwyższonego ryzyka), bądź budowy zaplecza logistycznego do prowadzenia zamachów w innych krajach. Tego rodzaju zagrożeniu sprzyjać może, m.in. zaangażowanie się obywateli polskich w działania pomocowe

---

³⁶ **Ekstremizm** postawa ideowa i rodzaj działania politycznego; cechuje się skłonnością do skrajnie emocjonalnego podchodzenia do swoich poglądów;; gardzeniem pojedynkowością, niezdecydowaniem; gotowością do używania skrajnie radykalnych metod i środków działania dla osiągnięcia swoich celów ściśle politycznych, ekonomicznych lub ideologicznych, godzących w inne grupy społeczne

i działalność gospodarczą w państwach, na obszarze których istnieją sieci organizacji terrorystycznych, bądź o niestabilnej sytuacji politycznej (np. w muzułmańskich państwach Afryki, na Półwyspie Arabskim, Afganistanie, Pakistanie i Indiach). Powszechny dostęp do Internetu, może być wykorzystywany do ataków na serwery rządowe oraz komunikacji, upowszechniania radykalnej ideologii, pozyskiwania zwolenników oraz prowadzenia instruktażu w zakresie dokonywania aktów terroru. Stąd bierze się odnotowany obecnie żywołowy rozwój nauk o bezpieczeństwie. Ważnym elementem zapobiegania i zwalczania terroryzmu, jest właściwa i sprawna ochrona informacji o osobach i obiektach szczególnie narażonych na atak. Do takich informacji należą przede wszystkim

- a) rozmieszczenie, przeznaczenie i plany ochrony obiektów o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa i obronności państwa (zakłady produkcji specjalnej, pracujące na jej rzecz instytucje naukowo-badawcze, magazyny rezerw państwowych, porty morskie i lotnicze, budynki i obiekty znajdujące się we właściwości służb specjalnych, Policji, Straży Granicznej oraz organów administracji i jednostek samorządu terytorialnego),
- b) środki i sposoby zabezpieczenia obiektów i zakładów ważnych dla gospodarki narodowej lub których zniszczenie bądź uszkodzenie może stanowić zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi oraz środowiska (elektrownie i ciepłownie, zapory wodne i śluzy, ujęcia wody, wodociągi i oczyszczalnie ścieków, rurociągi paliwowe, obiekty i urządzenia telekomunikacyjne),
- c) zasady organizacji i wykonywania ochrony transportów specjalnych (z bronią, amunicją, materiałami wybuchowymi, wartościami pieniężnymi i mieniem dużej wartości),

- d) organizacja i działalność wewnętrznych służb ochrony innych obiektów, których powołanie i istnienie uzasadnia ważny interes gospodarczy lub publiczny (banki, sądy, więzienia i areszty, muzea, archiwa itp.).

Ustawa o ochronie informacji niejawnych zawiera bardzo szeroki katalog regulacji prawnych na rzecz zapobiegania przestępstwom terrorystycznym i sabotażowym, których wykorzystanie stworzyć może szereg barier (organizacyjnych, fizycznych i technicznych), uniemożliwiających osobom nieupoważnionym dotarcie do interesującego ich obiektu.

W odniesieniu do poruszanych przez nas kwestii są to:

- a) sposoby i środki fizycznej i technicznej ochrony obiektów przed nieuprawnionym dostępem:
- ogrodzenie wokół obiektu,
  - brama wejściowa (wjazdowa) otwierana,
  - recepcja obsługiwana przez człowieka,
  - kontrola czasu wejścia i wyjścia z obiektu (przepustki, identyfikatory),
  - zamki biometryczne lub karty magnetyczne do pomieszczeń szczególnie chronionych (stref ochronnych),
  - oświetlenie chronionego obszaru (z zastosowaniem zasilaczy lub generatorów awaryjnych),
  - kamery telewizji dozorowej (CCTV),
  - systemy alarmowe (sygnalizacja pożarowa, włamania i napadu itp.),
  - wewnętrzna służba ochrony;
- b) stosowanie procedur sprawdzających osób ubiegających się o przyjęcie do pracy (służby) i zatrudnionych:
- wymóg niekwestionowanej lojalności wobec RP,
  - niekaralność za przestępstwa umyślne ścigane z oskarżenia publicznego,

- nienaganne zachowanie się w środowisku,
  - brak nałogów i dolegliwości psychicznych ograniczających sprawność umysłową,
  - brak związków i kontaktów z osobami z tzw. grup ryzyka (z obcymi służbami specjalnymi, grupami przestępczymi lub organizacjami, których programy i działalność są wymierzone przeciwko porządkowi i bezpieczeństwu publicznemu)
- c) profilaktyka:
- szkolenie kierowników jednostek i osób zatrudnionych w jednostce organizacyjnej (w zakresie przepisów obowiązujących w przedmiocie ochrony, odpowiedzialności karnej, dyscyplinarnej i służbowej za ich naruszenie oraz postępowania w sytuacjach zagrożenia.

Z kolei do karno-prawnego problemu terroryzmu i ekstremizmu, jako przestępstw szczególnego rodzaju, odnoszą się następujące zapisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny³⁷:

- a) Art. 115 § 20 – stanowiący, że przestępstwem o charakterze terrorystycznym jest czyn zabroniony zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 5 lat, popełniony w celu: 1) poważnego zastraszenia wielu osób, 2) zmuszenia organu władzy publicznej RP lub innego państwa albo organizacji międzynarodowej do podjęcia lub zaniechania określonych czynności, 3) wywołania poważnych zakłóceń w ustroju lub gospodarce RP, innego państwa lub organizacji międzynarodowej, a także groźba popełnienia takiego czynu.

---

³⁷ Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

- b) Artykuły 118 i 119 dotyczące przestępstw dokonywanych ze względów politycznych (w tym także o charakterze terrorystycznym) na osobach z powodu ich przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu ich światopoglądu. Takie przestępstwa są częstym zjawiskiem w czasie wojen lub innych konfliktów zbrojnych, gdy różne wojska i formacje paramilitarne dokonują zbrodni wobec mniejszości narodowych i przeciwników politycznych, albo grożąc takimi zbrodniami dokonują tzw. czystek etnicznych. Zjawiska takie określa się mianem terronu, którego najczęściej dopuszcza się państwo wobec swoich obywateli. W czasach pokoju przestępstwa tego typu są dokonywane przez ugrupowania terrorystyczne, dla których jest to podstawowy środek realizacji celów politycznych.
- c) Artykuły 120 i 121 dotyczą natomiast przestępstwa wytwarzania, gromadzenia, stosowania, nabywania, przechowywania, zbywania, przewożenia albo prowadzenia badań nad wytworzeniem środków masowej zagłady zakazanych przez prawo międzynarodowe. Nierzadkim obecnie środkiem zamachów terrorystycznych jest właśnie broń masowej zagłady, zwłaszcza broń chemiczna i biologiczna.
- d) Organizowanie terrorystycznej działalności skierowanej przeciwko Polsce lub jej organom, penalizują zaś artykuły 127 i 128, a związki ze sprawcami zamachów terrorystycznych skierowanych przeciwko osobom szczególnie chronionym przez polskie prawo wewnętrzne i prawo międzynarodowe – artykuły 134, 135 i 136.
- e) Z kolei, do przestępstwa gwałtownego zamachu na jednostkę polskich sił zbrojnych w celu osłabienia mocy obronnej, zastosowanie ma art. 140 umieszczony w rozdziale XVIII zatytułowanym Przesłępstwa przeciwko obronności.

- f) Art. 151 – wzięcie i przetrzymywanie zakładnika w celu zmuszania go do określonego zachowania się (działania lub zaniechania)³⁸.
- g) Związek z przestępstwami terrorystycznymi mogą mieć również czyny opisane w artykułach 163–169 rozdziału XX, zatytułowanego Przepięstwa przeciw bezpieczeñstwu powszechnemu oraz 173–176 z XXI rozdziału Przepięstwa przeciwko bezpieczeñstwu w komunikacji.
- h) Art. 165a dotyczy sprawców gromadzenia, przekazywania lub oferowania środków płatniczych, instrumentów finansowych, papierów wartościowych, wartości dewizowych, praw majątkowych lub innego mienia ruchomego lub nieruchomości w celu sfinansowania przestępstwa o charakterze terrorystycznym.
- i) Artykuły 166–169 penalizują bezprawne przejęcie kontroli nad statkiem wodnym lub powietrznym w wyniku podstępu, art. 232 – przemoc lub groźbę bezprawną w celu wywarcia wpływu na czynności urzędowe sądu, art. 245 – przemoc lub groźbę bezprawną w celu wywarcia wpływu na świadka, biegłego, tłumacza, oskarżyciela albo oskarżonego oraz naruszanie jego nietykalności cielesnej, art. 258 § 2 – udział w zorganizowanej grupie przestępczej albo związku mającym na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym, a § 4 tego artykułu – zakładanie lub kierowanie związkiem mającym na celu popełnienie przestępstwa o charakterze terrorystycznym.

Czyny związane ze zjawiskiem ekstremizmu zostały zaś spenalizowane w następujących artykułach³⁹:

---

³⁸ W Polsce porwania z pobudek politycznych zdarzają się bardzo rzadko, za to często stosowane są wszelkiego rodzaju „groźby bezprawne” (np. zawiadomienia telefoniczne o podłożonych bombach) skierowane na wymuszenie określonego działania lub zaniechania.

- a) Art. 133 – znieważanie Narodu lub Rzeczypospolitej Polskiej.
- b) Art. 137 § 1 – publiczne znieważanie, niszczenie, uszkodzenie lub usuwanie godła, sztandaru, chorągwi, bandery, flagi lub innego znaku państwowego;
  - § 2 – znieważanie, niszczenie, uszkodzenie lub usuwanie godła, sztandaru, chorągwi, bandery, flagi lub innego znaku państwa obcego, wystawionego publicznie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.
- c) Art. 118 § 1 – dopuszczenie się zabójstwa albo spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu osoby należącej do innej niż polska grupy narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub światopoglądowej.
- d) Art. 119 § 1 – stosowanie przemocy albo groźby bezprawnej wobec grupy osób lub poszczególnej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, politycznej, wyznaniowej lub z powodu jej bezwyznaniowości.
- e) Art. 256 § 1 – publiczne propagowanie faszystowskiego lub innego totalitarnego ustroju państwa lub nawoływanie do nienawiści na tle różnic narodowościowych, etnicznych, rasowych, wyznaniowych albo ze względu na bezwyznaniowość.
  - § 2 – rozpowszechnianie, produkowanie, utrwalanie lub sprowadzanie, nabywanie, przechowywanie, posiadanie, prezentowanie, przewożenie lub przesyłanie druku, nagrania lub innego przedmiotu zawierającego treść, bądź

---

³⁹ Należy mieć również na uwadze, że czyny przestępcze, popełniane przez członków organizacji ekstremistycznych noszą także znamiona przestępstw pospolitych (np. czyny przeciwko czci i nietykalności cielesnej – art. 216 i 217 k.k., przeciwko życiu i zdrowiu (art. 148 § 1, 155, 156, 157, 158 i 159 k.k., czyny przeciwko mieniu – art. 288 k.k., czyny przeciwko porządkowi publicznemu, obyczajności i działaniu instytucji państwowych – art. 223, i udział w zbiegowisku art. 254 k.k.).

będącego nośnikiem symboliki faszystowskiej, komunistycznej lub innej totalitarnej.

- f) Art. 257 – publiczne znieważanie grupy ludzi albo poszczególnej osoby z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości lub z takich powodów naruszanie nietykalności cielesnej innej osoby.

Bibliografia

1. Cieślarczyk M., *Kultura bezpieczeństwa i obronności*, Wyd. AP, Siedlce 2010.
2. Piwowarski J., *Rozwój osobowości jako przyczynek do konstrukcji autonomicznego systemu bezpieczeństwa*, [w:] „Zeszyt Problematyczny. Nauka – Praktyka – Refleksja” WSBPiI „Apeiron”, nr 2, Kraków 2011.
3. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks Karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2010 r. Nr 182, poz. 1228.).